

Monumental Treasures – NKF-kongress i Helsingfors

NKF:s tjugonde nordiska kongress gick av stapeln i Helsingfors 21-23 oktober. Över 200 personer från främst de nordiska länderna hade mött upp. Kongressen ägde rum på det finska Nationalmuseet på Mannerheimsgatan – mitt i smeten med kända arkitektoniska mästerverk runtomkring.

Jag har märkt att jag de senaste åren blivit lite konferenstrött – tar sällan anteckningar, sitter och funderar på annat. Men den här gången var jag alert nästan hela tiden. Det var väldigt hög nivå på de allra flesta presentationerna. Det är uppfriskande och roligt. Mycket bilder och några bra videor. Alla höll tid dessutom, något som i princip aldrig händer. Det gjorde att luncher och kaffepauser räckte mer än väl till att prata, nätverka och titta på posters.

Något jag finner berikande är alla de konservatorer som kommer från länder utanför Norden och nu funnit en plats i vår konserveringsgemenskap. På så sätt passade det extra bra att konferensspråket var engelska, det blir mer demokratiskt på det viset. I ett av föredragen fick vi höra att i Norge är en tredjedel av konservatorerna från ett annat land än Norge. Det fick mig att tänka på min tid på Norsk Folkemuseum – under en period var det 7-8 språk som behärskades på konserveringsavdelningen. Personalen talade skandinaviska, engelska, tyska, italienska och franska med varandra, beroende på vilket språk man kunde, vissa kommunicerade med varandra på sina andraspråk.

Hög kvalitet på presentationer och artiklar

Arrangörerna hade delat upp presentationerna i avdelningar som tematiskt var helt perfekta, man kunde relatera artiklar och presentationer till varandra. De tre dagarna innehöll allt för många föredrag för att alla ska kunna nämnas här, men några intresserade mig särskilt:

Jag har två gånger tidigare haft privilegiet att få höra Karin Hermerén prata om tillståndet för offentlig konst i Sverige. Det här var tredje gången och ingen presentation är den andra lik, bara det ett konststycke. Varje gång utvecklar hon resonemanget, antagligen i takt med sin forskning. Det är skrämmande hur litet skydd i lagen vår offentliga konst på gator och torg och i byggnader har. Ett aktuellt ämne i dagarna är muralmålningar på Slussen som ska rivas (förlåt till alla er som inte bor i Stockholm – jag vet att den här frågan tar alldeles för mycket plats över lag). Räcker fotodokumentation? Kan den flyttas? Det här är viktig och nödvändig forskning som förhoppningsvis kan bli till stor nytta – varför inte en lagändring?

Emma Hocker från Vasa-museet höll kongressens bästa inlägg med en artikel hon skrivit tillsammans med kollegan Malin Sahlstedt. Kanske är det så att skeppet är ett så fascinerande objekt i sig själv, att allt runtom det blir intressant. Samspelet mellan besökare och forsknings- och konserveringsbehov som Emma redovisade är väldigt spännande. Fortsättning följer.

En ny bekantskap var Fernando Caceres Jara som sedan ett år tillbaka är verksam i Sverige. Han är utbildad i London och har arbetat där. Han gjorde en rolig och bra presentation om konservering av en så kallad gentlemannaklubb på

Pall Mall. Jag gillade hans helhetliga syn på konserveringsjobbet, han tog fasta på detaljer som historiskt bruk av lokalen, städning med mera.

Från Riksantikvarieämbetet pratade Margareta Bergstrand och Kathrin Hinrichs Degerblad om flamskyddsmedel som under de senaste 50-60 åren friskt har sprutats på ovärderlig textilkonst. Deras föredrag slutade med följande text på sista bilden: "The Swedish National Heritage Board will not recommend the use of flame retardants on works of art or interiors of cultural value." Härligt med en ståndpunkt i en så viktig fråga. En annan underbar slutsats var också att materialet ylle klarade sig bättre i deras flamtester än flamskyddsbehandlat ylle!

Anna Henningsson berättade om riskanalys och en konstruktionsundersökning av en altarpupp i förbindelse med byggandet av City-tunneln under Stockholms kyrkor. Hon förordar andra tillvägagångssätt vad gäller dokumentation – vi är enligt henne för behandlingsorienterade och bör istället använda oss av mer undersökande och reflekterande metoder.

Flera föredrag tog upp fördelarna med att engagera lokalmiljön i konserveringsprojekt. Pieta Greaves från Birmingham Museum & Art Gallery berättade om en stor anglosaxisk skatt som grävts upp i grevskapet. Konserveringen av den hade blivit en stor publiksuccé och engagerat vanligt folk. Dagen innan hade hennes projekt blivit belönat med brittiska Conservation Awards. Väl förtjänt. Laura Kauppinen och Heikko Häyhä berättade i sin tur historien om några karusellhästar tillika skulpturer i staden Kerava i Finland. Hästarna, som man fick rida på om man ville, var älskade skulpturer och hade stått på plats sedan 1979. På grund av folks interagerande med skulpturerna blev de så småningom väldigt slitna och vid tidpunkten för konserveringens början var de i bedrövligt skick. Istället för att bara konservera dem, gjorde man ett projekt om hästarnas betydelse för lokalsamhället. Foton samlades in och folk fick skriva och berätta om vad de betytt. Det hela slutade mindre lyckat eftersom den nya monteringen skulle förhindra ytterligare ridning (myndigheterna var rädda att folk skulle ramla och göra sig illa) men de tappra invånarna trotsar farorna och klättrar i alla fall, men nu med större risk för att slå sig...

Det var som sagt många bra föredrag. Vår NKF-ordförande, Charlotta Bylund Melin, skriver mer om konferensen i sin spalt på annan plats här i Realia.

Rörliga bilder är framtiden

För min egen del är det mest mötet med andra aktiva inom vår bransch som är den största behållningen, samt att många av dem har blivit vänner genom åren och man får en chans att umgås, prata om aktuella saker och så skvallra lite.

Vad gäller posters vill jag gärna framhålla Lotti Benjaminsson från Studio Västsvensk konservering, som förutom själva affischen dessutom hade med sig en iPad med en välklippt film som illustrerade temat för hennes poster – konserveringen av en tapet från Göteborgs konserthus. Det är framtiden, säger Lotti, postersessionerna kommer i framtiden antagligen att ha små skärmar infällda där filmer visas. Och det var onekligen väldigt intressant att titta på filmen samtidigt som vi pratade.

Alvar Aaltos sjukhus i Paimio

En eftermiddag var det utflykter. När jag i våras anmälde mig till kongressen fastnade jag direkt för sjukhuset i Paimio nära Åbo, ritat av Alvar Aalto på 30-talet. Vi hade en helt fantastisk guide som kunde byggnaden och hela dess historia på sina fem fingrar. Sjukhuset var från börjat till för patienter med tuberkulos. Delar av fasaden var täckta av balkonger där patienterna fått vila i liggstolar och andas frisk luft och blicka ut över den glesa tallskogen. Med åren har modernare sjukvård krävt ändringar i ventilation och mycket mer. Alvar Aalto själv, och efter hans död hans kontor, har varit involverad i ombyggnader och reparationer fram till relativt nyligen. Till så sent som för ett år sedan var det fortfarande ett sjukhus, men avvecklingen har skett avdelning för avdelning. Byggnaden är magnifik. Men som jag nämnde har mycket gjorts om för att möta nya krav och behov och mycket av den ursprungliga arkitekturen har gått förlorad. Vad ska man nu göra med byggnaden? Museum? Hopplöst, alldeles för stort och ligger lite väl avsidet. Den lilla grupp jag diskuterade med tyckte att det bästa vore att rusta upp det så mycket som det går, försöka behålla ursprungliga delar som finns kvar och behålla ursprungssintentionen – sjukhus.

Det finns en begränsad upplaga av konferensens pre-prints. Först till kvarn. De kan rekvideras på adress info.nkf2015@gmail.com. Skriv på engelska.

Lisa Nilsen
lisa@lisanilsenkulturvard.se

Lotti Benjaminsson från SVK, Lotta Bylund Melin, ordförande NKF-S och okänd ung konservator som precis köpt STF:s fina bok om textilkonservering. Foto: Lisa Nilsen.

Ena flygeln på sjukhuset i Paimio nära Åbo, ritat av Alvar Aalto. Balkongerna var från början öppna. Där låg patienter med tuberkulos utomhus för att andas frisk luft. Foto: Lisa Nilsen.

På sjukhuset finns en så kallad museisal kvar, ett patientrum som är bevarat i sitt ursprungliga skick. Lägga märke till filten på sängen. Den specialgjordes till olympiaden som skulle ha gått av stapeln i Helsingfors om det inte hade varit för kriget. De fick vänta till 1952 istället. Foto: Lisa Nilsen.